

ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการล่ามไทย-จีนในชั้นศาล

พน เคลย์¹ และ กนกพร อุจน์อง²

^{1,2}ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์

^{1,2}มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการล่ามไทย-จีนในชั้นศาล โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 6 คน ด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีของการล่าม เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการล่ามไทย-จีนในชั้นศาล จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาที่พบในการล่ามไทย-จีนในชั้นศาลแบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการใช้ภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง 2) การจับประเด็นสำคัญของข้อความ 3) การเรียงประโยคเพื่อการถ่ายทอดความหมาย 4) ด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม 5) ด้านคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ 6) ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ล่ามไทย-จีนในชั้นศาลสรุปได้ 6 ประการ ได้แก่ 1) ต้องมีการเตรียมตัวเป็นระยะยาวเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษา 2) ควรจับประเด็นสำคัญข้อความอย่างถูกต้องและครบถ้วนก่อนที่จะถ่ายทอดความหมายออกมา 3) ควรปฏิบัติหน้าที่ล่ามในชั้นศาลตามข้อกำหนดคุณธรรม จริยธรรมของล่ามในชั้นศาล พร้อมมีจิตสำนึกเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ต้องการ และควรหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาล 4) ควรมีความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน 5) ล่ามต้องมีความเข้มแข็งทางอารมณ์ และมีบุคลิกที่เหมาะสม 6) ล่ามควรศึกษาความรู้ทั่วไปในทุก ๆ ด้าน และยังคงต้องปรับปรุงใหม่ทางความรู้และคำศัพท์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

คำสำคัญ ; การล่าม, ล่ามไทย-จีน, ล่ามในชั้นศาล

รับต้นฉบับ 26 พฤษภาคม 2564 แก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิ 9 กันยายน 2564 ตอรับการตีพิมพ์ 23 กันยายน 2564

The Problems and Strategies of Interpretation Thai - Chinese in Court

Pan Lei¹ and Kanokporn Numtong²

^{1,2}Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities

^{1,2}Kasetsart University, Thailand

Abstract

The purpose of this study is to research the problems in court interpretation between Chinese and Thai language, using the method of Interviewing six persons with an in-depth interview, Then analyze the data with interpreting theory, To provide strategies and methods to solve the problem of court interpretation between Chinese and Thai language. The interview found the following problems in the court interpretation of Chinese and Thai language: (1) the ability to use the source language and the target language, (2) extract the important content of information, (3) organize and arrange sentences to express meaning, (4) cross-cultural communication, (5) professional ethics, and (6) other problems and suggestions.

Given the above problems, the author puts forward the following suggestions based on the research and interview findings, interpreters should: (1) have long term preparation to improve language skills, (2) extract the important information completely and correctly before translation, (3) have the public morality of helping others and avoid any behavior that will affect the justice of the court, (4) understand the cultural differences between China and Thailand, (5) have strong psychological quality and suitable personality, and (6) learn all aspects of knowledge and constantly update their knowledge reserves.

Keywords; interpreting, Thai-Chinese interpreting, interpreter in court

บทนำ

การกระทำความผิดภายในประเทศไทยต้องมีการพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นศาล และมีกระบวนการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมใช้ภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาราชการในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่คู่ความในคดี ศาลยุติธรรมมีภารกิจในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชน ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดหาล่ามให้แก่ชาวต่างชาติที่ถูกดำเนินคดีอาญาในศาล ซึ่งได้มีการระบุไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งแห่งประเทศไทย มาตรา 46 (วรรค 4) มีการกำหนดไว้ว่า “ถ้าคู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดที่มาศาลไม่เข้าใจภาษาไทยหรือเป็นใบ้หรือหูหนวกและอ่านเขียนหนังสือไม่ได้ ให้คู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดหาล่าม” (พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2477, 2551, น. 24) และตามมาตรา 13 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติไว้ว่า “การสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาให้ใช้ภาษาไทย แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องแปลภาษาไทยท้องถิ่นหรือภาษาถิ่นหรือภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หรือต้องแปลภาษาไทยเป็นภาษาไทยท้องถิ่นหรือภาษาถิ่นหรือภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ล่ามแปลในกรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือพยานไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยหรือสามารถพูดหรือเข้าใจเฉพาะภาษาไทยท้องถิ่นหรือภาษาถิ่นและไม่มีล่ามให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลจัดหาล่ามให้โดยมิชักช้า” (พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติ พ.ศ. 2477, 2562, น. 12) ดังนั้น จำเป็นที่จะต้องใช้ล่ามแปลภาษา เพื่อแปลข้อความหรือถ้อยคำในระหว่างการพิจารณาคดี เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ล่ามในชั้นศาลจึงมีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่เป็นคนกลางในการสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีที่เป็นชาวต่างชาติระหว่างการพิจารณาคดี

ปัจจุบันมีคดีความที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนเกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีชาวจีนเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทั้งที่เข้ามาเพื่อการท่องเที่ยว ทำธุรกิจ ศึกษาต่อหรือพักอาศัยอย่างถาวร ซึ่งการดำเนินชีวิตหรือธุรกิจในชีวิตประจำวัน อาจมีโอกาสเป็นผู้เกี่ยวข้องคดี หรือ

มีการกระทำความผิดทางอาญาหรือแพ่งพาณิชย์ในข้อหาต่าง ๆ ทั้งการกระทำโดยเจตนาหรือโดยประมาท จนต้องนำคดีเหล่านี้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ดังนั้น ถ้าหากผู้ต้องคดีชาวจีนไม่สามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารได้ หรือทนายผู้พิพากษาไม่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้ ก็จำเป็นต้องพึ่งล่ามจีน-ไทยในการแปล เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รวดเร็วและเป็นธรรม

จากการรายงานสถิติการใช้ล่ามในคดีอาญาของสำนักงานการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม (2564) เห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมาสถิติการจัดล่ามภาษาจีนปีงบประมาณ 2553-2563 มีทั้งหมด 1641 ครั้ง โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางสถิติการจัดล่ามภาษาจีน ปีงบประมาณ 2553-2563

ลำดับที่	ปีงบประมาณ ภาษา	ตารางสถิติการจัดล่ามภาษาจีน ปีงบประมาณ 2553 - 2563										รวมจำนวนครั้งที่จัดล่ามให้	
		2553 (ครั้ง)	2554 (ครั้ง)	2555 (ครั้ง)	2556 (ครั้ง)	2557 (ครั้ง)	2558 (ครั้ง)	2559 (ครั้ง)	2560 (ครั้ง)	2561 (ครั้ง)	2562 (ครั้ง)		2563 (ครั้ง)
1	จีนกลาง	61	100	10	35	45	118	64	82	277	377	405	1574
2	จีนแต้จิ๋ว	2	2	2				1		4	4	1	16
3	จีนกวางตุ้ง	9	2				2	1	3	1	1		19
4	จีนไต้หวัน	8		5		2			3	9			27
5	จีนฮ่องกง			1									
6	จีนเกียน							4					
	รวม (ครั้ง)	80	104	18	35	47	120	70	88	291	382	406	1641

*** หมายเหตุ สถิติระหว่างเดือนตุลาคม 2561 - ธันวาคม 2561 เป็นสถิติการจัดล่ามโดยสำนักงานการต่างประเทศเท่านั้น

*** หมายเหตุ 2 สถิติตั้งแต่เดือนมกราคม 2562 เป็นต้นไปเป็นสถิติการจัดล่ามของสำนักงานการต่างประเทศและศาลในสังกัดศาลยุติธรรม

จึงกล่าวได้ว่า ล่ามภาษาจีนที่ปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ศาลในสังกัดศาลยุติธรรมทั่วประเทศมีจำนวนมาก แต่การใช้ภาษาจีนในการแปลของล่ามแต่ละคนมีปัญหาที่แตกต่างกัน เช่น มีปัญหาในการใช้ภาษา ปัญหาในความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการพิจารณาคดี เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติหน้าที่ของล่าม

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของการล่ามในชั้นศาลระหว่างภาษาจีนและภาษาไทย เพื่อสำรวจข้อมูลที่สะท้อนปัญหาอย่างแท้จริงได้ งานวิจัยครั้งนี้จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (Indepth Interview) และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีของการล่าม เพื่อเสนอแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาการล่ามไทย-จีนในชั้นศาล

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในการล่ามไทย-จีนในชั้นศาล วิเคราะห์หลักวิธีและเทคนิคในการปฏิบัติงานล่าม เพื่อเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางสำหรับการพัฒนาการล่ามไทย-จีนในชั้นศาล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีแบบเจาะจง โดยแบ่งเป็นล่าม ทนาย และผู้พิพากษา เนื่องจากบุคคลสามกลุ่มนี้เป็นอาชีพที่มีการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวกับการล่ามในชั้นศาลโดยตรง อีกทั้งเพื่อเป็นไปตามหัวข้อและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ผู้วิจัยจึงระบุดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลเป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพล่ามชาวไทยหรือชาวจีนที่เคยทำงานล่ามไทย-จีนในชั้นศาลและเป็นทนายหรือผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์การใช้ล่ามไทย-จีนในชั้นศาล โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ล่าม 2 คน ผู้พิพากษา 2 คน และทนายความ 2 คน รวมทั้งหมด 6 คน ตามรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ล่ามชาวไทยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- 2) ล่ามชาวจีนจากบริษัทกฎหมายแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
- 3) ผู้พิพากษาจากศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 4) ผู้พิพากษาจากศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ
- 5) ทนายความจากบริษัทกฎหมายแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
- 6) ทนายความจากศาลจังหวัดภูเก็ต

2. ขอบเขตด้านเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วงระหว่าง เดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ถึง เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2564

สอดคล้องกับการให้คำนิยามของ พิมพันธ์ เวสสะโกศล (2562, น. 4) กล่าวว่า การแปลเป็นการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับที่เขียนหรือพูด ด้วยภาษาหนึ่งมาเป็นฉบับแปลซึ่งใช้อีกภาษาหนึ่ง โดยพยายามคงความหมายและรูปแบบของต้นฉบับให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลเกิดความรู้สึกเท่าเทียมกับผู้อ่านต้นฉบับ

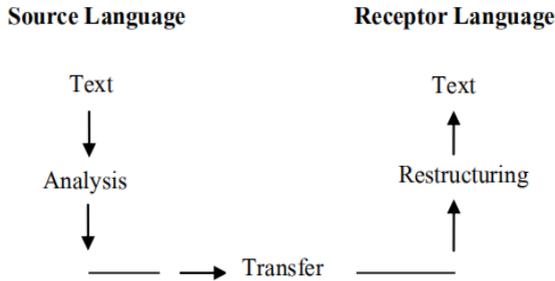
ปีเตอร์ นิวมาร์ก (Peter Newmark, 1995) ให้รายละเอียดเพิ่มเติมอีกว่าการแปล คือ การถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งให้ตรงกัน ในการถ่ายทอดความคิดนั้น Eugene A. Nida and Charles R. Taber (1969) ได้เจาะลึกไปกว่านั้นอีกว่า ในการแปลนั้นผู้แปลต้องหาความหมายในภาษาแปลให้ใกล้เคียงและเป็นธรรมชาติที่สุดให้เท่าเทียมกับความหมายในภาษาต้นฉบับ นั้นหมายความว่าไม่เพียงเนื้อหาเท่านั้นที่ต้องเท่าเทียมกัน แต่ลีลาภาษาต้องเท่าเทียมกันด้วย ทั้งยังได้เสนอแนวทางสำหรับนักแปลไว้ว่า ผู้แปลต้องยึดความมุ่งหมายที่สำคัญของการแปลเป็นหลัก นั่นคือมุ่งสร้างผลตอบสนองที่เทียบเคียงกับของต้นฉบับ และในขณะเดียวกันให้พยายามรักษารูปแบบของการเสนอความคิดเดิมไว้เท่าที่จะเป็นไปได้

จากข้อมูลข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การแปล คือการสื่อสารรูปแบบหนึ่ง เป็นกระบวนการที่ผู้แปลได้ทำความเข้าใจอย่างละเอียดและถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับให้เป็นภาษาปลายทางหรือภาษาเป้าหมาย ซึ่งผู้แปลต้องมีความรู้ทั้งในด้านภาษาศาสตร์ การสื่อสาร วัฒนธรรมตลอดจนประสบการณ์ความรู้เฉพาะทางอื่น ๆ ที่จะแปลความหมายให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ตามเจตนาของผู้ส่งสาร โดยมุ่งเน้นในลีลาการเขียน ความหมาย ความเป็นธรรมชาติและอารมณ์ความรู้สึกที่ตรงตามต้นฉบับ

2. แบบจำลองของการแปล

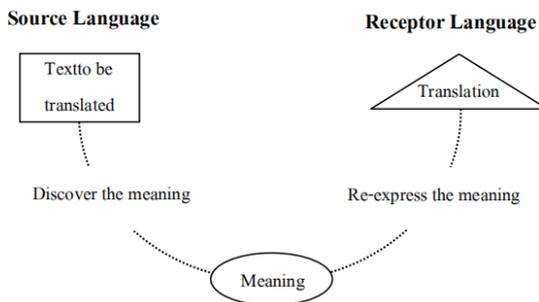
ในศาสตร์ของการแปล นอกจากผู้แปลจะเป็นผู้ถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับให้เป็นภาษาปลายทางหรือภาษาเป้าหมาย ซึ่งผู้แปลจำเป็นต้องมีความรู้ทั้งศาสตร์ในด้านภาษา การสื่อสาร วัฒนธรรมของทั้งสองภาษาที่ผู้แปลต้องถ่ายทอดตลอดจนประสบการณ์ความรู้เฉพาะทางอื่น ๆ เพื่อให้การถ่ายทอดภาษานั้นเป็นไปด้วยความสมบูรณ์ อนึ่ง กระบวนการของการแปลจึงเป็นอีกข้อสำคัญหนึ่งที่นักแปลควรให้ความสำคัญเช่นกัน

การศึกษาของ Nida and Taber (1974) ในฐานะนักแปล ได้ให้หลักในการวิเคราะห์ข้อความและการตีความภาษา โดยเขียนเป็นแบบจำลอง (Model) ของรูปแบบกระบวนการแปลไว้ดังรูปภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แบบจำลองกระบวนการการแปลของ Nida และ Taber
Nida and Taber, 1974, (p. 484)

เมื่อศึกษาแบบจำลองกระบวนการการแปลของ Nida and Taber (1974) ซึ่งสะท้อนให้เห็นกระบวนการการแปลได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยยังพบว่าแบบจำลองดังกล่าวยังมีความคล้ายคลึงกับ หลักกระบวนการแปลของ Larson (1984) โดยแสดงในแผนภูมิดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภูมิกระบวนการการแปลของ Larson
(Larson, 1984, p.4)

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปกระบวนการแปลแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน
ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภาษาต้นฉบับอย่างระมัดระวังทั้งในแง่ของคำศัพท์
โครงสร้างทางไวยากรณ์ สถานการณ์แวดล้อมในการสื่อความหมาย และองค์ประกอบทาง
วัฒนธรรม

ขั้นตอนที่ 2 นำองค์ประกอบเหล่านี้มาวิเคราะห์และหาความหมาย

ขั้นตอนที่ 3 เขียนความหมายที่ได้ลงเป็นภาษาแปลโดยใช้หลักไวยากรณ์
และรูปแบบที่ถูกต้องของภาษาแปลรวมทั้งหากมีประเด็นทางวัฒนธรรมด้วย

แบบจำลองกระบวนการการแปลของ Nida and Taber (1974) และแผนภูมิ
ของ Larson (1984) มีความคล้ายคลึงกัน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์เพื่อหาความหมาย
ที่แท้จริงจากต้นฉบับแล้วถ่ายทอดออกมาผ่านกระบวนการแปล ซึ่งสอดคล้อง
กับงานศึกษาของอัจฉรา ไส้ศัตรูไกล (2554, น. 16) ที่กล่าวว่า กระบวนการนี้
เป็นกระบวนการการแปลแบบตามทฤษฎีความหมาย (Theory of Sense) และการแปล
คือการถ่ายทอดความหมาย ไม่ใช่การถ่ายทอดภาษา (Transcodage) แต่เพียงอย่างเดียว

จากการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า หลักการและกระบวนการการแปล
ต้องมีประเด็นสำคัญดังนี้ 1) ผู้แปลควรมีความรู้ทั้งในภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง
เป็นอย่างดี 2) ผู้แปลควรมีความสามารถที่จะเข้าใจภาษาต้นฉบับอย่างรอบคอบ
ทั้งในความหมายและองค์ประกอบทางวัฒนธรรมเป็นต้น ซึ่งแนวคิดนี้มีสอดคล้อง
กับคู่มือล่ามด้านแรงงาน (2561, น. 73-81) ของกระทรวงแรงงาน ได้ระบุทักษะ
การทำล่ามเบื้องต้นไว้ว่า ในเรื่องทักษะในการปฏิบัติงานล่ามนั้น ทักษะที่สำคัญที่จะ
ขาดไม่ได้คือทักษะด้านภาษา ล่ามจะต้องสามารถเข้าใจและสื่อสารภาษาไทยและ
ภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดีพอที่จะสามารถปฏิบัติงานล่ามได้ กล่าวคือสามารถเข้าใจ
ผู้พูดได้โดยไม่ต้องถามซ้ำบ่อย ๆ และสามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้อย่างชัดเจน โดยไม่ใช่
เวลาคิดหรือเรียบเรียงประโยคนานจนทำให้ผู้ฟังรู้สึกอึดอัด จึงเห็นได้ว่า การแปลแบบล่าม
จะมีการเน้นทักษะการสื่อสารความหมาย และให้ความสำคัญกับ “ความ” และ “เจตนา”
ของผู้พูดแทนที่จะติดอยู่ใน “คำ”

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการแปลหรือการล่ามไทย-จีน จีน-ไทย ยังมีจำนวนน้อย สำหรับด้านการแปลไทย-จีน กนกพร นุ่มทองและศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม (2562, น. 105-151) นำเสนอหลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทยและไทย-จีน 10 ประการ ได้แก่ 1) คำมีหลายความหมายและหลายหน้าที่ จำเป็นต้องรู้ว่าประโยคนั้นใช้คำในความหมายใดและหน้าที่ใด แล้วจึงคิดคำแทนให้เหมาะสมทั้งความหมายและระดับภาษา 2) คำในภาษาไทยและภาษาจีนมีความหมายทับซ้อนกันแต่กว้างแคบไม่เท่ากัน ต้องระมัดระวังในการเลือกใช้คำแปล 3) คำที่เป็นชื่อเฉพาะต้องแปลให้ตรงกับธรรมเนียมปฏิบัติที่มีมา หากจำเป็นต้องคิดคำแปลขึ้นใหม่ ในกรณีที่แปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ต้องเลือกใช้อักษรให้เหมาะสม 4) ส่วนการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนต้องเลือกใช้คำหรือระมัดระวังเรื่องการถอดเสียง 5) คำที่เป็นชื่อสัตว์และชื่อพืชต้องค้นชื่อทางวิทยาศาสตร์เสมอ 6) วันเดือนปี ที่อยู่ ต้องปรับลำดับและความเคยชินให้ตรงกับลักษณะของภาษาปลายทาง 7) ตัวเลขและลักษณะนามต้องปรับให้ตรงกับ ความเคยชินในภาษาปลายทาง 8) การแปลสำนวน สุภาษิต คำพังเพยเป็นภาษาธรรมดา หรือใช้สำนวนโวหารที่มีอยู่ในภาษาปลายทาง โดยต้องระวังเรื่องความแตกต่างของความหมายและน้ำเสียง 9) รู้จักตัด เติม และปรับข้อความให้เหมาะสมกับวิธีการแสดงออกในภาษาปลายทาง 10) เรียงประโยคตามโครงสร้างภาษาปลายทางหรือตามความนิยมในภาษาปลายทาง ในกรณีที่มีการลำดับความในต้นฉบับอ่านเข้าใจยาก สามารถเรียบเรียงลำดับความได้ตามความเหมาะสม

ต่อมา กนกพร นุ่มทอง (2563, น. 89-105) ศึกษาปัญหาการแปลบทขยายและส่วนเสริมจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย และมีการเสนอวิธีการจัดการกับปัญหาดังกล่าวด้วยขั้นตอน 3 ประการคือ ผู้แปลต้องเข้าใจความหมายอย่างแท้จริงที่อยู่เบื้องหลังภาษาและโครงสร้างภาษา “ผละ” ออกจากโครงสร้างภาษาต้นฉบับ และเรียบเรียงใหม่เป็นภาษาที่สื่อความในภาษาฉบับแปล ทั้งนี้ผู้แปลจะกระทำเช่นนั้นได้ต้องมีพื้นฐานทางไวยากรณ์ที่ดีทั้ง 2 ภาษาและฝึกฝนการวิเคราะห์และการถ่ายทอดความหมายอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับด้านการล่ามไทย-จีน จีน-ไทย กนกพร นุ่มทอง (2564, น. 52-64) ศึกษาแนวทางการจัดบันทึกในงานล่ามจีน-ไทย ไทย-จีนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข

ผลการศึกษาพบว่า การสร้างตารางเพื่อช่วยในการแปลงฐานเลขและการฝึกฝนคำนวณ และแปลกลับไปกลับมาระหว่างภาษาจีนกับภาษาไทยช่วยให้ความผิดพลาดในการแปลแบบล่ามมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ผู้เรียนส่วนหนึ่งมีปัญหาการคิดเลขและมีความสับสนในเรื่องวิธีการคำนวณ สิ่งที่สำคัญในการฝึกฝนคือการปรับทัศนคติของผู้เรียนซึ่งปฏิเสธสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข โดยต้องชี้ให้เห็นว่า ตัวเลขที่ใช้ในงานล่ามเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่สามารถลดความผิดพลาดให้น้อยที่สุดได้โดยการฝึกฝนตามแนวทางการจัดบันทึกและวิธีการฝึกฝนที่ได้เสนอไว้

สำหรับในด้านการแปลเฉพาะทาง พงษ์ศักดิ์ อ้นประเสริฐ และ กนกพร นุ่มทอง (2559, น. 109-142) ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการแปลกับการแปลงานวิศวกรรมเรือจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแปลเอกสารทั้งสองชุด สุดท้ายทำการวิเคราะห์ปัญหาการแปลในระดับคำศัพท์เทคนิคกับวลี ผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาและแนวทางแก้ไขการแปลในระดับคำศัพท์เทคนิคและระดับวลี พร้อมมีการนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในแต่ละระดับ

จากการศึกษาข้างต้นจึงเห็นได้ว่า ในวงการการศึกษาภาษาจีนยังมีการขาดแคลนด้านการล่ามไทย-จีน โดยเฉพาะด้านการล่ามชั้นศาล ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่ในกระบวนการการล่ามในชั้นศาลตามหลักการแปลดังกล่าว ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรในด้าน 1) ทักษะการใช้ภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง 2) ทักษะการจับประเด็นสำคัญของความ 3) ทักษะการเรียงประโยคเพื่อการถ่ายทอดความหมาย และ 4) ทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เพื่อค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว และเป็นแนวทางการพัฒนาการล่ามในชั้นศาลระหว่างภาษาจีนและภาษาไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 การค้นคว้าและศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานสำหรับการวิจัยและการสร้างเครื่องมือของการสัมภาษณ์

1.2 การรวบรวมข้อมูล เพื่อได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การวิจัยมากที่สุด ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบมีโครงสร้าง โดยมีการสร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นมาไว้ล่วงหน้าภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน เพื่อใช้เป็นกรอบ ของคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน

1.3 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ขั้นต้น

1.4 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อผู้ให้ข้อมูลทั้ง 6 คน ทางโทรศัพท์เพื่อขออนุญาตการสัมภาษณ์ เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ และ สถานการณ์การระบาดโควิด-19 ผู้วิจัยจึงต้องส่งชุดคำถามสัมภาษณ์ให้ผู้สัมภาษณ์ ทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามด้วยวิธีวิดีโอคอล ผ่านซูม (Zoom)

1.5 การแปลข้อมูล รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 6 คน และวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ งานวิจัยครั้งนี้ เพื่อสำรวจปัญหาของการล่ามในชั้นศาล

1.6 การอภิปรายนำปัญหาต่าง ๆ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปอภิปราย ตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อเสนอกลวิธีและแนวทาง การล่ามไทย-จีนในชั้นศาล

2. เครื่องมือของการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมีกรอบคำถามดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย สถาบันที่สำเร็จ การศึกษาและสาขา อาชีพการทำงาน อาชีพปัจจุบัน ระดับความสามารถภาษาจีน/ไทย และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและการล่ามในชั้นศาล

2.2 ปัญหาในด้านทักษะการใช้ภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง

2.3 ปัญหาในการจับประเด็นสำคัญของข้อความ

2.4 ปัญหาในด้านการเรียงประโยคเพื่อการถ่ายทอดความหมาย

2.5 ปัญหาในด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

2.6 ปัญหาในด้านคุณธรรม จริยธรรมในการการปฏิบัติหน้าที่ของล่าม ในชั้นศาล

2.7 ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 6 ท่านดังกล่าว ผู้วิจัยได้รวบรวมคำตอบและนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

1.1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ล่ามชาวไทยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ผู้ให้ข้อมูลท่านนี้อายุ 25 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาจีนจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทางภาคเหนือ ผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวมีผลการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) เป็นระดับ 6 และเคยมีประสบการณ์การทำงานเป็นล่ามทางการแพทย์ 2 ปีมาก่อน ทำหน้าที่เป็นล่ามระหว่างผู้ป่วยชาวจีนกับแพทย์ชาวไทย และปัจจุบันเป็นล่ามประจำที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน มีหน้าที่แปลเอกสารต่าง ๆ เช่น สัญญาซื้อขาย หนังสือราชการ และเอกสารทางกฎหมาย เป็นต้น รวมถึงปฏิบัติหน้าที่เป็นล่ามให้แก่คณะนักลงทุนที่มาติดต่อเป็นระยะเวลา 1 ปีกว่า นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังมีประสบการณ์รับงานอิสระเป็นล่ามในชั้นศาลให้แก่คู่ความชาวจีนเป็นระยะเวลา 2 ปีกว่า ผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวสามารถล่ามพูดพร้อมจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยหรือจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนได้

1.2 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ล่ามชาวจีนจากบริษัทกฎหมายแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลท่านนี้เป็นชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นระยะเวลา 30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการค้าขายระหว่างประเทศจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศจีน ผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวเคยประกอบอาชีพเป็นเจ้าของที่บริษัทการค้าขายต่างประเทศในประเทศจีน จากนั้นลาออกจากที่ทำงานเก่ามาทำธุรกิจระหว่างประเทศที่ประเทศไทย เนื่องจากมีบริษัทจีนขอความช่วยเหลือทางกฎหมายจากผู้ให้ข้อมูลค่อนข้างมาก ผู้ให้ข้อมูลจึงทำอาชีพเป็นล่ามและนักแปลทางกฎหมายอย่างเป็นทางการ และร่วมมือกับทนายเพื่อก่อตั้งบริษัทกฎหมายในกรุงเทพมหานครจนถึงปัจจุบันอายุงานเป็นเวลา 28 ปี ผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวสามารถล่ามพูดพร้อมจากภาษาจีนเป็นภาษาภาษาอังกฤษหรือจากภาษาภาษาอังกฤษเป็นภาษาจีนได้ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูล

ไม่ได้เรียนภาษาไทยมาโดยตรง ดังนั้น ถ้าเป็นคู่ภาษาไทยกับจีน จะถนัดล่ามแบบพูดตามมากกว่า โดยต้องได้เรียนภาษาไทยให้ครบทั้งประโยคก่อนจึงจะแปลได้

1.3 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ผู้พิพากษาจากศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ผู้ให้ข้อมูลท่านนี้ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทางภาคกลาง นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลท่านนี้สามารถพูดภาษาแต่จิวได้ และเคยเรียนภาษาจีนเป็นวิชาโทระหว่างศึกษาระดับปริญญาตรี แม้ว่าผู้ให้ข้อมูลไม่เคยเข้าสอบการสอบวัดระดับภาษาจีน แต่สามารถใช้ภาษาจีนในระดับดีในด้านประสบการณ์การทำงาน ผู้ให้ข้อมูลท่านนี้เคยประกอบอาชีพเป็นนักกฎหมายเป็นระยะเวลา 20 ปี จากนั้นรับตำแหน่งในชั้นศาลจนถึงปัจจุบันมีอายุงานในชั้นศาล 15 ปี มีประสบการณ์พิจารณาคดีที่คู่ความเป็นชาวจีนหรือเกี่ยวข้องกับชาวจีนค่อนข้างมาก

1.4 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ผู้พิพากษาจากศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ
ผู้ให้ข้อมูลท่านนี้ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทางภาคกลาง ระดับปริญญาโทสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศอังกฤษ และระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังเป็นคนไทยที่มีเชื้อสายจีน และเคยไปเรียนภาษาจีนที่ปักกิ่งเป็นระยะเวลาสองปี ดังนั้นจึงมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น ในด้านประสบการณ์การทำงาน ท่านนี้เคยประกอบอาชีพเป็นนักกฎหมายเป็นระยะเวลา 1 ปี จากนั้นรับตำแหน่งในชั้นศาลจนถึงปัจจุบันมีอายุงานในชั้นศาล 9 ปี มีประสบการณ์พิจารณาคดีที่คู่ความเป็นชาวจีนหรือเกี่ยวข้องกับชาวจีนหรือชาวต่างชาติ

1.5 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 นายความจากบริษัทกฎหมายแห่งหนึ่ง
ในกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลท่านนี้เป็นทนายของบริษัทตัวเอง จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาสาขากฎหมายอาญา คณนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทางภาคกลาง บริหารจัดการบริษัทกฎหมายเป็นระยะเวลา 30 กว่าปี เคยให้บริการและความช่วยเหลือทางกฎหมายให้แก่ชาวจีนหลายคดี ทั้งในคดีอาญา แพ่ง และพาณิชย์

เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาจีนได้ เมื่อดำเนินการคดีต่าง ๆ จึงต้องอาศัยล่าม มีประสบการณ์การใช้ล่ามในชั้นศาลค่อนข้างมาก

1.6 ให้ข้อมูลคนที่ 6 ทนายความจากศาลจังหวัดภูเก็ต

ผู้ให้ข้อมูลท่านนี้เป็นทนายความว่าความในศาล จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเครื่องกล และปริญญาตรีนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทางภาคกลาง และเนติบัณฑิตยสภา ได้รับใบอนุญาตให้เป็นทนายความตั้งแต่ปี ค.ศ. 2541 มีอายุการทำงานที่เกี่ยวกับกฎหมาย 23 ปี ปัจจุบันทำอาชีพเป็นทนายความว่าความในศาลจังหวัดภูเก็ต และเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายให้แก่ลูกความชาวจีน เนื่องจากลูกความชาวจีนโดยส่วนใหญ่สื่อสารภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษได้ไม่ค่อยดี และผู้ให้ข้อมูลท่านนี้กำลังเรียนภาษาจีนเพื่อเตรียมสอบการสอบวัดระดับภาษาจีนระดับ 6 ผู้ให้ข้อมูลท่านนี้จึงสามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษเป็นหลักและมีการใช้ภาษาจีนช่วย บางครั้งก็จำเป็นต้องสื่อสารผ่านล่ามเฉพาะทาง

2. ผลการสัมภาษณ์

เพื่อตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 6 ท่านดังกล่าวตามกรอบคำถามที่กำหนดไว้ข้างต้น รายละเอียดของผลการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาในด้านทักษะการใช้ภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาที่มักพบเจอในด้านทักษะการใช้ภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง คือ คำศัพท์เฉพาะทาง (Technical terms) รวมไปถึงระดับการใช้คำศัพท์ที่ต้องทำความเข้าใจทั้งในภาษาต้นทางเองและในภาษาปลายทาง เช่นการแปลคำว่า การแท้งลูกในกฎหมายอาญา ซึ่งสามารถแปลเป็นภาษาจีนว่า 流产 และ 堕胎 แต่มีการใช้ในบริบทแตกต่างกัน ถ้าหากล่ามเลือกใช้คำแปลผิดจึงก่อให้เกิดการเข้าใจผิดได้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ให้สัมภาษณ์ว่า “ถ้าเป็นล่ามที่มีประสบการณ์จะไม่ค่อยมีปัญหาในด้านทักษะการใช้ภาษา แต่จะพบเจอปัญหาที่เมื่อล่ามใช้ภาษาที่ไม่ใช่ภาษาแม่ในการแปล เนื่องจากได้รับผลกระทบจากภาษาแม่ เช่น ความแตกต่างในการเรียงลำดับคำหรือวลีในประโยคและโครงสร้างลำดับการเล่าเรื่องเป็นต้น ถ้าหากล่าม

ไม่สามารถถ่ายทอดความหมายด้วยภาษาปลายทางที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ของภาษานั้น หรือแปลที่ละคำทีละประโยคที่ไม่มีความหมายที่ครบถ้วน จะส่งผลต่อผู้รับสารเข้าใจผิดหรือไม่เข้าใจสิ่งที่ล่ามแปลออกมา”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ให้สัมภาษณ์ว่า “เท่าที่เจอล่ามส่วนใหญ่จะแปลได้แค่ภาษา ไม่ได้เรียนกฎหมาย การถ่ายทอดภาษากฎหมายจึงมีข้อจำกัด การแปลคำศัพท์กฎหมายอาจแปลได้ไม่ตรงเสียทีเดียว ซึ่งอาจจะตรงร้อยละ 70 ถึงร้อยละ 80 ให้เจ้าหน้าที่เข้าใจถือว่าผ่านได้ ซึ่งแปลจริงจะเจอศัพท์กฎหมายไม่เยอะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ให้สัมภาษณ์ว่า “ล่ามในชั้นศาลโดยส่วนใหญ่จะพบปัญหาในด้านทักษะการใช้ภาษาต้นทางและภาษาปลายทางเมื่อต้องพบเจอคำศัพท์เฉพาะทาง อาจเป็นศัพท์เฉพาะทางกฎหมาย ศัพท์เฉพาะทางวิทยาศาสตร์ หรือศัพท์เฉพาะทางแพทยศาสตร์ หากล่ามไม่มีความรู้ความเข้าใจความรู้อย่างเฉพาะ ก็มักเกิดปัญหาแปลไม่ตรงหรือแปลไม่ได้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 ให้สัมภาษณ์ว่า “การเป็นล่ามที่ดี อันดับแรกต้องมีความเข้าใจทั้งในภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง หากฟังไม่เข้าใจเนื้อหาระหว่างการแปลต้องถามให้เข้าใจ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในด้านสำเนียง โดยเฉพาะประเทศจีนมีภาษาถิ่นหลากหลาย ซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ภาษาจีนกลาง แต่ล่ามชาวไทยส่วนใหญ่ถนัดแค่ภาษาจีนกลาง จึงเป็นปัญหาในการฟังภาษาจีนกลางที่ติดสำเนียงภาษาถิ่น”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 ให้สัมภาษณ์ว่า “ลูกความชาวจีนที่พบเจอโดยส่วนใหญ่จะสื่อสารภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษได้ไม่ค่อยดี ทนายความที่พอจะสื่อสารภาษาจีนได้ก็มีน้อยมาก เมื่อเกิดคดีที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องใช้ล่ามเป็นตัวช่วยสื่อสารในกระบวนการพิจารณาคดี แต่เนื่องจากความสามารถของล่ามแต่ละคนมีความแตกต่างกัน และด้วยข้อจำกัดอื่น ๆ รวมถึงล่ามบางคนอาจมีประสบการณ์น้อย จึงก่อให้เกิดปัญหาฟังภาษาต้นทางไม่ทัน ฟังไม่ชัด และฟังไม่เข้าใจหรือบางทีอาจฟังเข้าใจแต่แปลไม่ออก เนื่องจากล่ามไม่ถนัดภาษาปลายทาง ซึ่งไม่ได้เป็นภาษาแม่ตัวเอง”

จากผลการสัมภาษณ์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาในด้านทักษะการใช้ภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 คนที่ 3 คนที่ 4 และคนที่ 5 ทั้งหมด 4 คนมีความคิดตรงกันในปัญหาด้านการใช้คำ โดยเฉพาะในด้านการแปลคำศัพท์เฉพาะทางและการเลือกใช้คำ จึงกล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นล่าม ผู้พิพากษา หรือทนายความล้วนมีความคิดตรงกันว่า การเข้าใจภาษาต้นทางและภาษาปลายทางเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการล่ามในชั้นศาล แต่ล่ามบางคนมีปัญหาในการใช้ภาษาทั้งภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง 2) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ซึ่งเป็นล่ามในชั้นศาลยังพบปัญหาในการแปลภาษาต้นทางเป็นภาษาปลายทางโดยตามหลักไวยากรณ์ของภาษาปลายทาง 3) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 และคนที่ 6 ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสองคนนี้เป็นทนายความทั้งคู่ ยังมีความคิดเห็นในต้นปัญหาการไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของภาษาต้นทาง จึงไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาปลายทางได้ 4) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 ยังพบปัญหาในด้านการที่ต้องฟังภาษาที่ติดสำเนียง และ 5) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 เสนอปัญหาในการฟังภาษาต้นทางไม่ทันฟังไม่ชัด และฟังไม่เข้าใจ หรือบางครั้งอาจฟังเข้าใจแต่แปลไม่ออก

2.2 ปัญหาในการจับประเด็นสำคัญของข้อความ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า “บางครั้งในการล่ามหรือแปลมักจะเจอปัญหาในการจับประเด็นใจความของข้อความบ้าง ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับระบบคลังคำศัพท์เฉพาะทางที่ยังไม่เพียงพอ หรือเป็นการจับใจความสำคัญจากผู้ส่งสารในภาษาต้นทางที่อาจไม่ได้เป็นรูปประโยคที่มีความเป็นตรรกะมากนัก สิ่งนี้ก็เป็นหนึ่งในอุปสรรคเช่นกัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการจับใจความและประเด็นสำคัญได้ไม่ครบถ้วนหรือบกพร่อง”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ให้สัมภาษณ์ว่า “สำหรับในการจับประเด็นสำคัญของข้อความ อาจมีสถานการณ์ที่ล่ามฟังไม่เข้าใจหรือไม่เข้าใจสิ่งที่ผู้ส่งสารพูด ล่ามบางคนใช้วิธีขอซักถามเพิ่มเติม แต่ล่ามบางคนใช้วิธีเดาความหมาย จึงเกิดปัญหาในคุณภาพการแปล นอกจากนี้ ภาษายังทำหน้าที่ในการสื่ออารมณ์และความรู้สึกด้วย แต่ล่ามส่วนใหญ่จะข้ามประเด็นนี้ไป ซึ่งมีความสำคัญต่อการตัดสินของผู้พิพากษาเช่นกัน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ให้สัมภาษณ์ว่า “การจับประเด็นอยู่ที่คนที่เบิกความจะเบิกยาวหรือเบกสั้น ถ้าเบกยาวหรือพูดเร็วหรือยาว ทำให้ล่ามตามไม่ทัน จดไม่ทัน

หรือจำไม่หมด ทำให้การจับประเด็นไม่ครบ ตกหล่นไป ซึ่งต้องดูว่าข้อความที่ตกหล่นไปเป็นจุดสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาหรือไม่ ซึ่งหากผู้พิพากษาฟังแล้วตอบแปลก ๆ จะลงไปถามให้อธิบายเพิ่ม เพื่อกำจัดปัญหาไปเรื่องประเด็นที่ตกหล่น หากผู้พิพากษาที่ไม่รู้ภาษาจีนเลย ก็จะลงไปเจาะประเด็นอีกทีเมื่อคำตอบมันค่อยตรงคำถามก็จะถามกลับไปอีกที หากล่ามฟังไม่ทำก็สามารถขอให้จำเลยหรือผู้ให้ความรู้เพิ่มเติมได้อีกครั้ง จากที่เจอหากล่ามไม่เข้าใจจะหันกลับไปถามเพิ่ม หากมีการถามเพิ่มควรขออนุญาตศาลเพื่อการถามเพิ่ม เพื่อป้องกันไม่ให้คนอื่นเกิดความสงสัย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ให้สัมภาษณ์ว่า “ล่ามมักเกิดปัญหาในการที่แปลประเด็นสำคัญไม่ครบถ้วน โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เบิกความพูดเร็วหรือพูดเป็นข้อความยาว จึงก่อให้เกิดล่ามจดจำข้อความไม่ทัน ซึ่งหากล่ามในชั้นศาลพบปัญหานี้ ไม่ควรแปลตัดทอนหรือแปลตามที่ตัวเองเข้าใจ แต่ต้องขออนุญาตจากผู้พิพากษาเพื่อสอบถามเพิ่มเติม”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 ให้สัมภาษณ์ว่า “สำหรับการจับประเด็นสำคัญของข้อความ ล่ามต้องฟังรู้เรื่องก่อน พูดไม่ชัดอีกเรื่องหนึ่ง เพราะคนตัดสินต้องเข้าใจความจึงจะตัดสินได้ การนำล่ามที่ไม่มีประสบการณ์มาแปลชั้นศาลจะก่อให้เกิดข้อบกพร่องในการตัดสินของผู้พิพากษา ดังนั้น หากเป็นล่ามมือใหม่ควรมีการอบรมก่อนรับปฏิบัติหน้าที่เป็นล่ามในชั้นศาล”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาในการจับประเด็นสำคัญของข้อความพบบ่อยในกระบวนการการดำเนินคดีทั้งในและนอกห้องพิจารณาคดี เนื่องจากทนายความหรือผู้พิพากษาจำเป็นต้องมีการซักถามอย่างละเอียดเพื่อการตัดสิน ดังนั้น การที่บางทีจับประเด็นสำคัญของข้อความไม่ได้หรือไม่ถูกต้องอาจเกิดขึ้นในการที่ลูกคู่ความไม่เข้าใจประเด็น ตอบคำถามไม่ตรงตามคำถาม หรือคำพูดของผู้ส่งสารไม่เป็นประโยคที่มีความหมาย”

จากผลการสัมภาษณ์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาในการจับประเด็นสำคัญของข้อความ ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 6 คนมีความคิดตรงกันปัญหาด้านล่ามในชั้นศาลไม่สามารถจับประเด็นสำคัญได้ เนื่องจากระบบคลังคำศัพท์เฉพาะทางของล่ามยังไม่เพียงพอหรือเป็นการจับใจความสำคัญจากผู้ส่งสารในภาษาต้นทางที่อาจไม่ได้เป็นรูปประโยคที่มีความเป็นตรรกะมากนัก 2) ในกรณีที่ล่ามฟังไม่ทัน หรือไม่เข้าใจสิ่งที่ผู้ส่งสารพูด

3) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ย้ำชี้ให้เห็นถึงปัญหาในด้านการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกของผู้ส่งสาร และ 4) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 พบปัญหาที่ลูกค้าความไม่เข้าใจประเด็นของคำถามตอบคำถามไม่ตรง หรือคำพูดของผู้ส่งสารไม่เป็นประโยคที่มีความหมาย

2.3 ปัญหาในด้านการเรียงประโยคเพื่อการถ่ายทอดความหมาย

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาที่พบเจอในการเรียงประโยคคือ การเรียงประโยคที่มีความเฉพาะด้าน หรือมีความซับซ้อนของส่วนขยายที่ยาวและยาว”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ให้สัมภาษณ์ว่า “สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในด้านการเรียงประโยคคือเกิดจากการที่ไม่คล่องแคล่วในการใช้หลักไวยากรณ์ของภาษานั้นและความแตกต่างในความเคยชินทางภาษา (language habits) ซึ่งตอนที่ล่ามแปลจากภาษาต้นทางไปยังภาษาปลายทาง ควรจะถ่ายทอดออกมาตามหลักไวยากรณ์มาก่อน และจำเป็นต้องสอดคล้องกับความเคยชินทางภาษาอีกด้วย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ให้สัมภาษณ์ว่า “การเบิกความจะเบิกความทีละสามสี่ประโยค แล้วล่ามจะจับประเด็นแล้วแปลออกมา ไม่ได้แปลประโยคต่อประโยค ซึ่งจะต้องแปลครบหากไม่ครบจะต้องถามลงไปเพื่อความชัดเจน เนื่องจากไวยากรณ์จีน ไทย ไม่เหมือนกัน จะต้องมีการประมวลรูปประโยคก่อนจึงแปลออกมา ซึ่งต้องฟังแล้วเข้าใจได้ ไม่สามารถแปลตามทุกประโยคได้ ควรจะจับใจความแล้วแปลออกมาในรูปประโยคที่ถูกต้องในภาษาปลายทาง ซึ่งการจับใจความของล่ามเป็นข้อสำคัญหลัก”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ให้สัมภาษณ์ว่า “การแปลของล่ามในชั้นศาล อันดับแรกก็ต้องแปลและเรียบเรียงประโยคออกมาให้เป็นไปตามหลักไวยากรณ์ของภาษาปลายทาง แต่จากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลแล้วคิดว่า ในกรณีที่ผู้เบิกความพูดไม่เป็นประโยคนั้น ล่ามไม่ควรเรียบเรียงประโยคข้อความของผู้เบิกความมาก เพราะสิ่งที่ทั้งหมดของผู้เบิกความสื่อสารออกมาเป็นหลักฐานสำหรับการพิจารณา ดังนั้น หากว่าล่ามพบปัญหาที่ผู้เบิกความพูดไม่เป็นประโยคที่เข้าใจ ล่ามควรแปลตรงตามภาษาต้นทางเพื่อให้ผู้พิพากษาตัดสิน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหานี้จะเจอบ่อยในล่ามของศาล ส่วนล่ามส่วนตัวส่วนใหญ่โอเค แต่มักจะมีการชี้แจงเพราะเพื่อคำตอบแทน เข้าข้าง

ฝ่ายตนเอง ซึ่งมีโอกาสติดคุกสูงเพราะหากอีกฝ่ายรู้ภาษาจีนสามารถเอาเรื่องได้ เพราะมีเจตนาแปลเรื่องที่ไม่เป็นความจริงออกมา”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 ให้สัมภาษณ์ว่า “การที่เกิดปัญหาล่ามเรียงประโยค บทแปลไม่ถูกต้อง จะขึ้นอยู่กับระดับความสามารถการใช้ภาษาของล่าม โดยส่วนใหญ่ ล่ามจะถนัดภาษาแม่ของตัวเอง รองลงมาเป็นภาษาที่สอง และภาษาที่สาม”

จากผลการสัมภาษณ์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาในด้านการเรียงประโยค เพื่อการถ่ายทอดความหมาย ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 เสนอปัญหาในการเรียงประโยคที่มีความเฉพาะด้าน หรือมีความซับซ้อนของส่วนขยายที่เยอะและยาว 2) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 มีความคิดว่าการที่ล่ามในชั้นศาลไม่คล่องแคล่วในการใช้หลักไวยากรณ์ของภาษานั้น และความแตกต่างในความเคยชินทางภาษาสามารถก่อให้เกิดปัญหาในการเรียงประโยคได้ 3) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 และคนที่ 4 ซึ่งเป็นผู้พิพากษาชี้ให้เห็นถึงในกรณีที่ผู้เบิกความพูดเป็นที่ละสามสี่ประโยคซึ่งไม่เป็นความ ล่ามไม่ควรเรียบเรียงประโยคใหม่ด้วยตัวเอง หากผู้พิพากษาไม่เข้าใจหรือมีข้อสงสัยใดจึงค่อยซักถามเพิ่มเติม 4) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 ยังพบปัญหาที่มีเจตนาแปลเรื่องที่ไม่เป็นความจริงออกมา

2.4 ปัญหาในด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า “ด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ก็เป็นปัญหาหนึ่งที่นักแปลหรือล่ามแทบทุกคนต้องเจอ อาจเจอในรูปแบบของการเปรียบเทียบ การใช้คำศัพท์ หรือแม้แต่การใช้รูปประโยค เนื่องจากภาษาแต่ละภาษาล้วนมีวัฒนธรรม ต้นกำเนิดของภาษาเป็นของตนเอง ในการแปลหรือล่ามข้ามวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่พบเจอได้บ่อย สิ่งสำคัญคือความรอบรู้ของนักแปล/ล่าม การใช้เทคนิคการแปล เปรียบเทียบ เพื่อสื่อสารใจความสำคัญของสารให้เป็นภาษาปลายทางได้อย่างสมบูรณ์”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ให้สัมภาษณ์ว่า “การทำอาชีพเป็นล่ามในชั้นศาล เก่งภาษาเพียงอย่างเดียวไม่พอ อาจไม่จำเป็นต้องเก่งความรู้ด้านกฎหมาย แต่ต้องเข้าใจวัฒนธรรมของภาษานั้นอย่างลึกซึ้ง เช่น เวลาชาวจีนพูดมักจะใช้สำนวน สุภาษิตและพูดพาดพิงเรื่องเก่าแก่ หากล่ามไม่มีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมก็ไม่สามารถแปลและถ่ายทอดความหมายได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งอาจพลาดเนื้อความสำคัญได้ และกระทบต่อความยุติธรรมในการตัดสิน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ให้สัมภาษณ์ว่า “ในเรื่องของล่ามเงินจากที่เจอ จะไม่ค่อยมีปัญหาอะไร ตัวอย่างคนจีนบางคนจะไม่นับถือศาสนา คนที่เป็นพยานจะต้องสาบาน ล่ามส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย ซึ่งจะมีการสาบานแต่ทำให้สาบานไม่ได้ จึงมีหลักให้ปฏิญาณตนว่าจะให้ความจริง ล่ามเองก็เช่นกันว่าจะแปลให้ถูกต้องไม่เสริมเติมแต่ง เคยเจอเหตุการณ์ชาวอินเดีย เวลาศาลพิพากษาจะต้องยืนตรง แต่เขายืนกอดอกจึงบอกไปว่ามันไม่สุภาพ ต่อมาเขามากระซิบบอกว่าเขา กอดอกไม่ใช่แสดงว่าไม่สุภาพหรือไม่เคารพศาล แต่แสดงว่าเขาเคารพอย่างยิ่งจึงยืนกอดอก”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ให้สัมภาษณ์ว่า “สำหรับผู้ให้ข้อมูลซึ่งมีประสบการณ์การเรียนต่างประเทศและเป็นคนเชื้อสายจีน ดังนั้น จึงมองว่าการสื่อสารกับชาวจีน ในกระบวนการพิจารณาคดีไม่มีปัญหาในด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาในการข้ามวัฒนธรรม จะพบเจอในขั้นตอนการสาบาน คนไทยคือการพนมมือ ชาวคริสต์คือการเอามือจับ คัมภีร์ไบเบิล ซึ่งการขึ้นศาลไทยจะต้องทำการสาบาน ต่อให้บุคคลไม่มีความเชื่อก็ควรทำ เพราะไม่ได้เป็นการทำให้กระบวนการขึ้นศาลเสีย การไม่มีศาสนาไม่ได้หมายความว่า เขาจะเป็นโจร และการสาบานแต่ละศาสนาจะมีเขียนไว้ ล่ามจะต้องแปลให้เป็นภาษาจีน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 ให้สัมภาษณ์ว่า “สำหรับปัญหาในด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ผู้ให้ข้อมูลมองว่า ยากที่จะได้คุยตรงกับลูกความชาวจีน ซึ่งลูกความชาวจีน ปกติจะให้เลขานุการคุยแทนหรือมักจะปิดบังข้อมูล ดังนั้นจึงยากที่จะคุยกับลูกความ โดยตรงและเปิดความจริงให้ได้”

จากผลการสัมภาษณ์ข้างต้นสรุปได้ว่า “ปัญหาในด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 เสนอว่าปัญหาในด้านนี้อาจพบเจอในรูปแบบของการเปรียบเทียบ การใช้คำศัพท์ หรือแม้แต่การใช้รูปประโยค 2) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 และคนที่ 5 พบปัญหาในการนับถือศาสนา รวมถึงการพูดจาและพฤติกรรม เป็นต้น 3) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 ยังพบปัญหาในด้านวิธีและความเคยชินในการสื่อสาร”

2.5 ปัญหาในด้านคุณธรรม จริยธรรมในการการปฏิบัติหน้าที่ของล่ามในชั้นศาล

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า “การเป็นล่ามในชั้นศาลนั้น จะต้องมีความเป็นกลาง ซึ่งล่ามเป็นสื่อกลางในการแปลงสารจากภาษาต้นทางเป็นภาษาปลายทาง

โดยยังต้องคงความหมาย บริบท ความรู้สึกของสารอยู่ ดังนั้นล่ามจะต้องรักษาสัญลักษณ์เอาไว้ หรือแม้กระทั่งการรักษาความลับ เนื้อหาของสารก็เป็นหนึ่งในคุณธรรม จริยธรรมของล่ามที่พึงมี”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ให้สัมภาษณ์ว่า “ล่ามควรมีความซื่อสัตย์สุจริตในการแปล ไม่ดัดแปลงและไม่เสริมแต่งข้อความ รวมถึงซื่อสัตย์ในการเข้าใจข้อความอย่างแท้จริง เช่นบางทีล่ามอาจไม่เข้าใจแต่แกล้งทำเป็นเข้าใจ นอกจากนี้ล่ามยังต้องมีความยุติธรรมและนับถือเคารพศาล พูดยา การแต่งกาย และพฤติกรรมต้องเหมาะสม”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ให้สัมภาษณ์ว่า “สำหรับปัญหาที่ ล่ามในชั้นศาล มีข้อกำหนดด้านนี้ประมาณ 5 ข้ออยู่แล้ว ซึ่งมีการกำหนดออกมาจากศาลฎีกา เวลาจะสอบขึ้นทะเบียนล่ามจะมีการสอบข้อสอบด้านนี้เช่นกัน เพราะมีความสำคัญมาก”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ให้สัมภาษณ์ว่า “คุณธรรม จริยธรรมของล่ามในชั้นศาล มีข้อกำหนดด้านนี้ประมาณ 5 ข้ออยู่แล้ว ซึ่งมีการกำหนดออกมาจากศาลฎีกา นอกจากนี้ ล่ามในชั้นศาลยังต้องมีน้ำใจและจิตสาธารณะ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ที่ต้องการ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 ให้สัมภาษณ์ว่า “หน้าที่ของล่ามต้องแปลตรงตามผู้ส่งสารต้นทาง ศาลถามก็ต้องแปลที่ศาลถาม ไม่ควรถามเพิ่มเติมที่นอกเหนือ ลูกความพูดอย่างไร ไม่มีสิทธิ์ไปแปลอีกอย่าง สิ่งนี้ถือเป็นสิ่งควรทำหรือไม่ควรทำ ล่ามในความคิดของทนาย คือ ต้องแปลในสิ่งที่ตัวพยานตอบ ไม่ควรเสริมแต่งหรือปรับเปลี่ยน หรือตัดทอน เขาพูดมาอย่างไรให้แปลอย่างไร ให้ศาลไปเรียบเรียงเอง เราไม่มีหน้าที่ไปปรับแต่งให้คำสละสลวย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 ให้สัมภาษณ์ว่า “ล่ามต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเรียบร้อยและเคารพนับถือศาล ทั้งควรทราบและปฏิบัติตามกระบวนการพิจารณาคดีในศาล ระเบียบ กฎเกณฑ์ ตลอดจนขั้นตอนในการแปล ล่ามควรพูดในอัตราความเร็วและระดับเสียงที่สามารถได้ยินทั่วทั้งห้องพิจารณา และควรแต่งกายให้สุภาพเพื่อเป็นการให้ความเคารพศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา อีกทั้งล่ามควรหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ไม่ว่าในทางส่วนตัวหรือทางวิชาชีพที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาล”

จากผลการสัมภาษณ์ข้างต้นสรุปได้ว่า คุณธรรม จริยธรรมของล่ามในชั้นศาลได้มีการกำหนดไว้จากจากศาลฎีกา นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังเสนอคุณธรรม จริยธรรมของล่ามในชั้นศาลหลายประเด็นได้แก่ 1) ต้องมีความเป็นกลางและความยุติธรรมในการทำหน้าที่ 2) มีน้ำใจและจิตสาธารณะ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ต้องการ 3) ความซื่อสัตย์สุจริตในการแปล 4) สามารถรักษาความลับที่เกี่ยวข้องได้ 5) ล่ามต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเรียบร้อยและเคารพนับถือศาล ทั้งควรทราบและปฏิบัติตามกระบวนการพิจารณาคดีในศาล ระเบียบ กฎเกณฑ์ ตลอดจนขั้นตอนในการแปล ล่ามควรพูดในอัตราความเร็วและระดับเสียงที่สามารถได้ยินทั่วทั้งห้องพิจารณา และควรแต่งกายให้สุภาพเพื่อเป็นการให้ความเคารพศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา 6) ล่ามควรหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ไม่ว่าในทางส่วนตัวหรือทางวิชาชีพที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาล

2.6 ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาอื่น ๆ ที่พบเจอ เช่น การจัดการกับความรู้สึกของล่ามเอง บางครั้งที่เราอาจจะมีความรู้สึกที่เบี่ยงเบน (Bias) ไปบ้างเนื่องจากสิ่งเร้าต่าง ๆ แต่ล่ามยังคงต้องรักษาความเป็นกลาง เพื่อการแปลสารจากภาษาต้นทางสู่ภาษาปลายทางให้ถูกต้องและแม่นยำที่สุด นอกจากนี้ล่ามยังต้องปรับปรุงใหม่ทางความรู้ คำศัพท์ ตามการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา เนื่องจากภาษาเหมือนสิ่งมีชีวิต ที่สามารถเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นใหม่ได้อยู่เรื่อย ๆ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ให้สัมภาษณ์ว่า “ล่ามในชั้นศาลมีโอกาสเจอคติความหลากหลาย ทั้งในคดีอาญา แพ่งและพาณิชย์สิ่งที่เกี่ยวข้องในคดีก็มีหลายประเภทเช่นกัน เช่น เป็นคดีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการส่งออกและนำเข้า พกษศาสตร์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นต้น ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ล่ามควรไปเพิ่มพูนความรู้ให้ตัวเอง อาจไม่จำเป็นต้องเชี่ยวชาญในทุกด้าน แต่ควรมีความรู้รอบตัวที่กว้างขวาง”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ให้สัมภาษณ์ว่า “คดีอาญาส่วนใหญ่จะเป็นล่ามมืออาชีพ หากไม่มีล่าม ศาลจะมีหน้าที่จัดหาล่ามให้อยู่แล้ว แต่คดีแพ่งบางคดีไม่จำเป็นต้องมีคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น การจัดการเรื่องมรดก ซึ่งหากมีคู่ความที่จำเป็นต้องใช้ภาษาจีน จะต้องไปจัดหาล่ามมาเอง (อาจเป็นชาวบ้าน หรือบุคคลทั่วไปก็ได้) เพื่อมาเบิกความ ซึ่งคำศัพท์

ที่ใช้จะไม่ใช้ศัพท์กฎหมายเลยทีเดียว มักจะใช้เป็นภาษาทั่วไปซึ่งอาจจะทำให้เกิดปัญหาได้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ให้สัมภาษณ์ว่า “มักพบปัญหาที่ล่ามในชั้นศาล แปลข้อความโดยใช้วิธีการแปลแบบตัดทอนหรือเพิ่มเติม หากตกหล่นข้อมูลสำคัญหรือเพิ่มส่วนเกินจนข้อความไม่ตรงต้นฉบับ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคสำหรับการพิจารณาคดีของผู้พิพากษาได้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 ให้สัมภาษณ์ว่า “ล่ามเมื่อไม่รู้เรื่องราวมา บางทีสิ่งที่เค้าแปลออกมาตรง ๆ อาจจะไม่ตรงกับความเป็นจริง แต่ไม่ถึงเป็นความผิดล่าม เพราะล่ามไม่ทราบเรื่องราวมาก่อน ซึ่งบางทีสิ่งที่รับมาถูกต้อง แต่พูดออกไป เนื้อหาไม่ได้อธิบายทั้งหมด ซึ่งศาลบางทีก็ไม่มีการซักเพิ่มเติม เลยอาจตัดสินผิดพลาด บางครั้งโจรกลายเป็นลูก คนดีกลายเป็นผิด”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 ให้สัมภาษณ์ว่า “ปกติล่ามก่อนจะแปลความในห้องพิจารณาคดี ล่ามจะได้คุยกับลูกความนอกรอบก่อน เพื่อฟังว่า ลูกความจะคิดเห็นอย่างไร แต่ก็มีบางครั้งที่พอลูกความอยู่ในห้องพิจารณาคดีแล้วเปลี่ยนข้อมูล หรือเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้ล่ามบางครั้งฟังไม่ทันจึงแปลผิด นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังมีความคิดเห็นว่าคำตอบแทนของล่ามที่ศาลจ่ายให้ เป็นราคาที่ต่ำ ทำให้คนเก่งภาษาไม่มาเป็นล่ามที่ศาล”

จากผลการสัมภาษณ์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ให้ความสำคัญกับการจัดการกับความรู้สึกของล่ามเอง 2) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 และคนที่ 2 ยังเสนอว่า ล่ามควรศึกษาความรู้ทั่วไปในทุก ๆ ด้าน เพื่อเสริมสร้างคลังความรู้ของตัวเอง และล่ามยังต้องปรับปรุงใหม่ทางความรู้ คำศัพท์ ตามการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา 3) ล่ามในชั้นศาลต้องระวังการแปลให้ตรงตามข้อความต้นฉบับ ไม่ตัดทอนหรือเพิ่มเติม 4) คำตอบแทนของล่ามที่ศาลจ่ายให้ เป็นราคาที่ต่ำ ทำให้คนเก่งภาษาไม่มาเป็นล่ามที่ศาล

สรุปและอภิปรายผลวิจัย

จากผลการสัมภาษณ์ข้างต้นสามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาการล่ามไทย-จีนในชั้นศาล และพร้อมเสนอแนวทางแก้ไขดังต่อไปนี้

1. ปัญหาในด้านทักษะการใช้ภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง

- 1) ปัญหาในข้อจำกัดการใช้คำศัพท์เฉพาะทางและระดับการใช้คำศัพท์
- 2) ปัญหาในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องและตรงตามไวยากรณ์ของภาษาที่ต้องแปล
- 3) ปัญหาในการไม่เข้าใจความหมายของภาษาต้นทางอย่างแท้จริง 4) ปัญหาในการที่ต้องฟังภาษากลางที่ติดสำเนียงภาษาถิ่น และ 5) ปัญหาในการฟังภาษาต้นทางไม่ทัน ไม่ชัด หรือฟังไม่เข้าใจ และบางทีล่ามอาจฟังเข้าใจแล้วแต่แปลไม่ออก

ซึ่งสอดคล้องกับหลักการและกระบวนการการแปลที่ผู้วิจัยสรุปตามแนวคิดของ Nida and Taber (1974) และ Larson (1984) ไว้ว่า 1) ผู้แปลควรมีความรู้ทั้งในภาษาต้นทางและภาษาปลายทางเป็นอย่างดี 2) ผู้แปลควรมีความสามารถที่จะเข้าใจภาษาต้นฉบับอย่างรอบคอบทั้งในความหมายและองค์ประกอบทางวัฒนธรรมเป็นต้น อีกทั้งยังมีความคล้ายคลึงกับคู่มือล่ามศาลในคดีค้ำมนุษย์ (2563, น. 10) ของสำนักงานการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรมซึ่งกล่าวไว้ว่า ในเรื่องทักษะในการปฏิบัติงานล่ามนั้น ทักษะที่สำคัญที่จะขาดไม่ได้คือทักษะด้านภาษา ล่ามจะต้องสามารถเข้าใจและสื่อสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดีเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานล่ามได้

ดังนั้น บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นล่ามจีน-ไทย ไทย-จีนในชั้นศาลควรมีทักษะการใช้ภาษาไทยและภาษาจีนที่ดี ซึ่งต้องมีการเตรียมตัวเป็นระยะยาวเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษา ดังนั้น ผู้เขียนสรุปจากผลการสัมภาษณ์และหนังสือ ภาษาจีนเพื่อการล่ามในธุรกิจ ของกนกพร นุ่มทอง (2563, น.5-15) โดยมีข้อปฏิบัติได้แก่ 1) การฝึกภาษาฝึกแปลกลับไปกลับมาให้คล่องแคล่วทั้งสองภาษา 2) สะสมคำศัพท์และรูปประโยคไว้ในสมองให้มาก 3) ฝึกฝนความจำให้แม่นยำ 4) ฝึกฝนการจดบันทึกอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ฝึกบุคลิกภาพทั้งการใช้น้ำเสียง การแต่งกายและการใช้สายตา 6) อ่านหนังสือให้มากเพื่อให้ตนมีความรู้กว้างขวาง

2. ปัญหาในการจับประเด็นสำคัญของข้อความ

- 1) ปัญหาในการที่ล่ามไม่สามารถจับประเด็นใจความของข้อความได้ 2) ปัญหาในกรณีที่ล่ามฟังไม่เข้าใจหรือไม่เข้าใจสิ่งที่ผู้ส่งสารพูด 3) ปัญหาในการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกของผู้ส่งสาร 4) ปัญหาในการที่ลูกคู่ความไม่เข้าใจประเด็นคำถาม ตอบไม่ตรงหรือคำพูดของผู้ส่งสารไม่เป็นประโยคที่มีความหมาย

ในการจับประเด็นสำคัญของคำถามหรือคำตอบนั้น คู่มือล่ามศาลในคดี คำนวณ (2563, น. 12) ของสำนักงานการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรมจะเน้นระบุว่า ใคร ทำอะไร กับใคร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด เมื่อมีประเด็นหลายประเด็นมารวมกัน ล่ามจะต้องระบุความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นเหล่านั้น เช่น ส่วนใดเป็นเหตุ ส่วนใดเป็นผล หรือส่วนใดเกิดก่อน ส่วนใดเกิดหลัง หากล่ามรู้หรือคาดเดาวัตถุประสงค์ในการถาม หรือตอบได้จะทำให้ล่ามสามารถจับประเด็นได้ง่ายขึ้น และเมื่อได้ยินประเด็นสำคัญของ ข้อความ ล่ามสามารถใช้วิธีการจดบันทึกด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ที่ว่า ควรมีความสามารถในการจับประเด็นสำคัญ

นอกจากนี้ หากเมื่อมีการเกิดปัญหาในการที่ข้อความจากผู้ส่งสารไม่มี ประเด็นสำคัญ ในกรณีนี้ ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 และคนที่ 5 มีข้อเสนอไว้ว่า ล่ามสามารถ มีการสอบถามเพิ่มเติมได้ แต่จำเป็นต้องขออนุญาตจากผู้พิพากษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อเป็นการปฏิบัติการเพื่อความยุติธรรมแสดงความเคารพต่อศาล ซึ่งสอดคล้องกับ ขั้นตอนการแปลแบบล่ามของ Larson (1984) ที่กล่าวไว้ว่า ในขั้นตอนที่ 1 ของการแปล คือต้องศึกษาภาษาต้นฉบับอย่างระมัดระวัง ดังนั้น เมื่อล่ามในชั้นศาลพบปัญหาใน การทำความเข้าใจภาษาต้นฉบับ สามารถสอบถามเพิ่มเติมได้โดยได้รับอนุญาต

3. ปัญหาในด้านการเรียงประโยคเพื่อการถ่ายทอดความหมาย

1) ปัญหาในการเรียงประโยคที่มีความเฉพาะด้านหรือมีความซับซ้อน ของส่วนขยายที่มากและยาว 2) ปัญหาในการที่ไม่คล้องแคล้วกับการใช้หลักไวยากรณ์ ของภาษานั้นและความแตกต่างในความเคยชินทางภาษา 3) ปัญหาในการที่ผู้เบิกความ มักจะพูดเป็นที่ละสามประโยคสี่ประโยคซึ่งไม่เป็นข้อความที่สมบูรณ์ ล่ามไม่ควรเรียง ประโยคใหม่ด้วยตัวเอง หากผู้พิพากษาไม่เข้าใจหรือมีข้อสงสัยใจจึงค่อยซักถามเพิ่มเติม 4) ปัญหาที่ล่ามมีเจตนาแปลเรื่องที่ไม่เป็นความจริงออกมา

สำหรับปัญหาในการเรียงประโยคที่เกิดจากไม่ถนัดหลักไวยากรณ์ของ ภาษาและความแตกต่างในความเคยชินทางภาษา บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นล่ามจีน-ไทย ไทย-จีนในชั้นศาลควรมีการพัฒนาทักษะภาษาอย่างเฉพาะจุด เช่นเน้นในการเรียนรู้และ ฝึกฝนหลักไวยากรณ์ ใช้สื่อต่าง ๆ ฟังข่าวเพื่อสร้างความเคยชินทางภาษา และเมื่อล่าม ในชั้นศาลปฏิบัติการล่ามควรแปลตรงตามผู้เบิกความ ไม่มีการตัดทอนหรือการเพิ่มเติม

ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของพิมพันธุ์ เวสสะโกศล (2562, น. 4) ที่ให้ความนิยามของการแปลไว้ว่า การแปลเป็นการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับที่เขียนหรือพูดด้วยภาษาหนึ่งมาเป็นฉบับแปลซึ่งใช้อีกภาษาหนึ่ง โดยพยายามคงความหมายและรูปแบบของต้นฉบับให้ได้มากที่สุดเพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลเกิดความรู้สึกเท่าเทียมกับผู้อ่านต้นฉบับ

4. ปัญหาในด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

1) ปัญหาในรูปแบบของการเปรียบเทียบ การใช้คำศัพท์ รวมถึงสำนวน สุภาษิตและพุดพาดพิงเรื่องเก่าแก่ หรือแม้แต่การใช้รูปประโยค 2) ความแตกต่างในการนับถือศาสนา การพุดจาและพฤติกรรมเป็นต้น 3) วิธีและความเคยชินในการสื่อสาร

แนวคิดกระบวนการแปลของ Larson (1984) มีการเน้นย้ำการแปลต้องศึกษาองค์ประกอบทางวัฒนธรรมของภาษาต้นทาง และพร้อมที่จะถ่ายทอดประเด็นทางวัฒนธรรมในภาษาปลายทาง ดังนั้น บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นล่ามจีน-ไทย ไทย-จีน ในชั้นศาลควรมีความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน เพื่อเข้าใจความแตกต่างในการพุดและพฤติกรรมต่าง ๆ ของอีกฝ่ายหนึ่งมากขึ้น และหากมีความสามารถในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่ดี มีประโยชน์ต่อคุณภาพการแปลด้วย รวมถึงสามารถหลีกเลี่ยงการเข้าใจผิดหรือปัญหาอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

5. ปัญหาในด้านคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของล่ามในชั้นศาล

1) ต้องมีความเป็นกลางและความยุติธรรมในการทำหน้าที่ 2) มีน้ำใจและจิตสาธารณะ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ที่ต้องการ 3) ความซื่อสัตย์สุจริตในการแปล 4) สามารถรักษาความลับที่เกี่ยวข้องได้ 5) ล่ามต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเรียบร้อยและเคารพนับถือศาล ทั้งควรทราบและปฏิบัติตามกระบวนการพิจารณาคดีในศาล ระเบียบกฎเกณฑ์ ตลอดจนขั้นตอนในการแปล ล่ามควรพุดในอัตราความเร็วและระดับเสียงที่สามารถได้ยินทั่วห้องพิจารณา และควรแต่งกายให้สุภาพเพื่อเป็นการให้ความเคารพศาล ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา 6) ล่ามควรหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ไม่ว่าในทางส่วนตัวหรือทางวิชาชีพที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาล

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรมของล่ามในชั้นศาล มีการกำหนดไว้ในประมวลจริยธรรมล่ามศาลยุติธรรม โดยสำนักคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมเมื่อปี พ.ศ. 2554 ไว้ 5 ข้อได้แก่ข้อ 1) หน้าที่ที่สำคัญของล่ามในศาลยุติธรรม

คือแปลภาษาไทยท้องถิ่น ภาษาถิ่น ภาษาต่างประเทศภาษามือ หรือสื่อความหมาย โดยวิธีอื่น โดยจกต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นกลางปราศจากอคติ ประพฤติตนตามกฎหมายและทำนองคลองธรรม อยู่ในกรอบศีลธรรมและจริยธรรม มีความรู้และความเข้าใจในภาษาที่แปลอย่างถ่องแท้และมีความพร้อมที่จะเสียสละ เพื่อส่วนรวมเป็นสำคัญทั้งจกต้องแสดงให้เห็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนด้วยว่าตนปฏิบัติ เช่นนี้อย่างเคร่งครัดครบถ้วน 2) ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ล่ามต้องปฏิบัติหน้าที่ให้อยู่ในขอบเขตของการแปล และไม่ให้คำแนะนำ หรือแสดงความคิดเห็นแก่บุคคลที่ตนปฏิบัติหน้าที่เป็นล่าม ทั้งต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่อาจถือได้ว่าเป็นการทำหน้าที่อื่นนอกจากการแปล 3) ล่ามต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเรียบร้อยและเคารพนับถือศาล ทั้งควรทราบ และปฏิบัติตามกระบวนการพิจารณาคดีในศาล ระเบียบ กฎเกณฑ์ตลอดจนขั้นตอน ในการแปล 4) กรณีที่ศาลมีคำสั่ง ล่ามต้องแสดงหนังสือรับรองการฝึกอบรมหรือ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแปลอย่างถูกต้องและครบถ้วน 5) ล่ามต้องรักษาข้อมูล เกี่ยวกับคดีที่ตนปฏิบัติหน้าที่ไว้เป็นความลับ

นอกจากนี้ ล่ามในชั้นศาลยังต้องมีน้ำใจและจิตสาธารณะ เพื่อให้ ความช่วยเหลือผู้ที่ต้องการ และล่ามควรหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะในทางส่วนตัว หรือทางวิชาชีพที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาล

6. ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1) การจัดการกับความรู้สึกของล่ามเอง 2) ล่ามควรศึกษาความรู้ทั่วไป ในทุก ๆ ด้าน เพื่อเสริมสร้างคลังความรู้ของตัวเอง 3) ล่ามยังต้องปรับปรุงใหม่ทางความรู้ คำศัพท์ ตามการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา 4) ค่าตอบแทนของล่ามที่ศาลจ่ายให้ เป็นราคาต่ำ ทำให้คนเก่งภาษาไม่มาเป็นล่ามที่ศาล

สำหรับในด้านการจัดการกับความรู้สึกของล่ามเอง กล่าวคือ ล่ามต้อง จัดการกับอารมณ์ของคนได้ มีบุคลิกที่เหมาะสม นอกจากนี้ ล่ามควรศึกษาความรู้ทั่วไป ในทุก ๆ ด้าน และยังต้องปรับปรุงใหม่ทางความรู้ คำศัพท์ ตามการเปลี่ยนแปลงของ กาลเวลาด้วยวิธีอ่านหนังสือ ดูข่าวเป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลวิธีและเทคนิคในการปฏิบัติงานล่ามไทย-จีนในชั้นศาล ได้แก่ 1) ต้องมีการเตรียมตัวเป็นระยะยาวเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษา 2) ควรจับประเด็นสำคัญข้อความอย่างถูกต้องและครบถ้วนก่อนที่จะถ่ายทอดความหมายออกมา 3) ควรปฏิบัติหน้าที่การล่ามในชั้นศาลตามข้อกำหนดคุณธรรม จริยธรรมของล่ามในชั้นศาล พร้อมมีจิตสาธารณะเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ต้องการ และควรหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาล 4) ควรมีความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน 5) ล่ามต้องมีความเข้มแข็งทางอารมณ์ และมีบุคลิกที่เหมาะสม และ 6) ล่ามควรศึกษาความรู้ทั่วไปในทุกด้าน และยังต้องมีการปรับปรุงใหม่ทางความรู้และคำศัพท์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นในการศึกษาปัญหาและกลวิธีการล่ามไทย-จีนในชั้นศาล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ แต่เนื่องจากเป็นหัวข้อการศึกษาที่ค่อนข้างเฉพาะทาง จึงมีการจัดหาและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวนน้อย หวังว่าผู้ที่สนใจสามารถศึกษาเรื่องนี้ให้ลึกในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการล่ามไทย-จีนในชั้นศาล

นอกจากนี้ จากผลการสัมภาษณ์ยังพบว่ายังมีปัญหาอื่น ๆ อีกด้วย เช่น สภาพทัศนคติและความเป็นอยู่ของล่าม จึงเป็นประเด็นสำหรับการศึกษาต่อไปเพื่อส่งเสริมการจ้ดหาล่ามในชั้นศาลได้

- พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติ พ.ศ. 2477.
(2562, 21 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 12.
- พิมพ์นัฐ เวสสะโกศล. (2562). *การแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2477). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม. (2563). *คู่มือล่ามศาลในคดีคำมนุษย์*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม.
- อัจฉรา ไล่ศัตรูไกล. (2554). *จุดมุ่งหมาย หลักการ และวิธีแปล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.